

SEGÉDLET MAGÁNVÉGRENDELET KÉSZÍTÉSÉHEZ

KÉSZÜLT: 2014. november28.

SEGÉDLET MAGÁNVÉGRENDELET KÉSZÍTÉSÉHEZ¹

Ahogy weboldalunkon a **Hagyaték rendezése** oldalon olvasható, írásbeli magánvégrendeletét bárki elkészítheti magának. Ennek a segédletnek az első része tartalmazza azokat a főbb formai és tartalmi szempontokat, amiket az irat érvényességéhez be kell tartani. A kiemelt tudnivalók utáni kérdezz-felelek rész pedig olyan gyakori kérdésekre ad választ, amelyek a végrendelet írása során még felmerülhetnek.

ÁLTALÁNOS TUDNIVALÓK

1. Írásbeli magánvégrendelet megírásának szempontjai²

1.1 Formai szempontok:

- A végrendelet otthon, saját kézzel megírható, de csak közönséges írásjegyekkel, írásjelekkel, tehát gyorsírással például nem. Ennek feltétele, hogy a végrendelező azt teljes terjedelemben - elejétől a végéig - maga írja és aláírja.
- Ha más írja helyettünk, vagy ha géppel írjuk és kinyomtatjuk, akkor szükség van két tanú együttes jelenlétére is az aláírásunk hitelesítéséhez. A tanuknak együttesen kell jelen lenniük az aláírás hitelesítésekor.
- Aláírásként a végrendelező teljes nevének kell szerepelnie (kivételeket ld. gyakori kérdéseknél).
- A keltezés lehet akár az okiraton belül, akár a végén. Fontos, hogy egyetlen konkrét napra kell vonatkoznia. A végrendelezés helyét már nem kell az okiratban megjelölni.
- Több lapból álló dokumentum esetén szükséges a lapok folyamatos sorszámozása, valamint számítógépen vagy más által írt végrendelet esetén a végrendelező és a tanúk általi laponkénti aláírás.

1.2 Tartalmi szempontok:

- A végrendelet tartalmából ki kell tűnnie, hogy az örökhagyó halála esetére rendelkezik vagyonáról.
- Felsorolhatjuk: ingó és ingatlan vagyontárgyainkat, bankszámláinkat, megtakarításainkat, ill. esetleges tartozásainkat.

¹ Segédleteink készítése során legjobb szándékunk szerint igyekszünk követni az éppen hatályos törvényi és egyéb ide vonatkozó szabályozásokat, ismereteket, mégis előfordulhat, hogy a dokumentumban szereplő információk nem pontosan helytállóak. Ezért a jogi, egészségügyi vagy pénzügyi következményt maguk után vonó segédletek használata csak személyre szabás és egyéni szakmai felügyelet (orvos, ügyvéd, közjegyző, pénzügyi tanácsadó, stb.) mellett ajánlott, a használatból eredő károkért felelősséget nem vállalunk.

² Forrás: Vékás Lajos: Magyar Polgári jog Öröklési jog (2013, 7. átdolgozott kiadás, Eötvös József Kiadó)

- A rendelkezésbe egyéb, halálunk esetére vonatkozó kívánságainkat is belevehetjük pl. hol, milyen körülmények között történjen a temetés, mi legyen a sorsa a személyes tárgyaknak, naplónak, kisállatunknak stb.
- Megnevezhetünk egy vagy több örököst. Több örökös esetén eldönthetjük, hogy ki milyen arányban részesüljön az örökségből, és viselje a terheket. Bizonyos személyek kizárására is lehetőség van. Ezzel a végrendelet a törvényes örököst a kötelesrésze szorítja, amely a törvényes örökségnek 1/3-a.
- Az örökös megnevezése általában a teljes név jelölésével történik. A bírói gyakorlat elfogadja az örökös utónévvel vagy a rokonsági kapcsolat megjelölésével történő meghatározását is, sőt elegendőnek tartja, ha a végrendelet - akár a személy néven nevezése nélkül - úgy jelöli meg az örököst, hogy annak személye egyértelműen azonosítható (pl. egy fiúgyermek esetén "fiam" megnevezés).

1.3 Egyéb fontos tudnivalók:

- A kész végrendelet tartalmáról és az eredeti példány helyéről tájékoztassuk az örökösöket.
- Az otthon megírt magánvégrendelet közjegyzőnél való letétbe helyezése esetén biztosított az, hogy a hagyatéki eljárás során mindenképpen figyelembe vegyék azt. Ennek hiányában sajnos előfordulhat, hogy egy érvényes végrendelet az örökösök vagy az örökségből kizárt rokonok közötti szembenállás miatt a hagyatéki eljárás során nem is kerül elő.

GYAKORI KÉRDÉSEK

2. Néhány gyakori kérdés és válasz:

2.1 Csak az anyanyelvemen írhatok végrendeletet?

Írásbeli magánvégrendeletet olyan nyelven lehet érvényesen tenni, amelyet a végrendelező ért, és amelyen sajátkezűleg írt végrendelet esetén írni, más által írt végrendelet esetén olvasni tud (nem kell feltétlenül az anyanyelvének lennie).

2.2 A végrendeletem csak a vagyonomról szólhat vagy egyéb, halálom esetére szóló kívánságaimat is beleírhatom?

Az örökgyógy felvehet a végrendeletébe olyan - halála esetére szóló - rendelkezéseket, amelyeket a törvény a végrendelet tartalmánál meg sem említ, továbbá nem öröklési jogi rendelkezéseket (pl. alapítványrendelést, gyámnevezést), illetve nem is jogi természetű kívánságokat (pl. a temetésre vonatkozó óhajokat) is.

A végrendeleti minőségnek elég az okirat tartalmából kitűnnie. Nem érvényességi követelmény például, hogy az okirat a "végrendelet" kifejezést akár a címében, akár a szövegében használja, elég, ha az egész okiratból - esetleg más jellegű kijelentések mellett - kiderül, hogy az örökgyógy végakarataráról van szó.

2.3 Milyen formában fogadható el a keltezés a végrendeleten?

A keltezés idejének magából az okiratból ki kell tűnnie (nem feltétlenül az okirat végén feltüntetve), és a keltezés időpontjának egyetlen meghatározott napra kell vonatkoznia. Nem kötelező azonban hónap és nap szerint megjelölni, elfogadható pl. az "1992-ben a Szent István-napi tűzijáték alatt" kifejezés is. Nem érvényes ugyanakkor az a végrendelet, amelyben a keltezés a következő: "prágai utam előtt írtam", mert ebből a keltezésből nem derült ki a végrendelet pontos napja (BH 1975/4. sz. 179.).

2.4 Milyen aláírással fogadható el érvényesként a végrendelet?

Aláírásként általában a végrendelettel teljes nevét kell használni. Kivételesen elfogadható aláírásként a családnév megjelölése, ha az eset összes körülményeiből az örökös személyazonossága kétségtelenül megállapítható, sőt adott esetben elegendő lehet az utónév is, pl. ha az örökös végakarát családja felé intézett (a holográf végrendelet követelményeinek eleget tevő) levélben nyilvánítja, "amikor is szokásosnak és természetesnek tűnik az, hogy aláírásként csupán utónevét alkalmazza" (Legf. B. P. törv. I. 20 639/1965).

2.5 Ha több lapból áll a végrendelet, hogyan kell számozni, összetűzni az oldalakat?

A több különálló lapból álló, sajátkezűleg írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el. A több különálló lapból álló más által írt írásbeli magánvégrendelet akkor érvényes, ha minden lapját folyamatos sorszámozással látták el, továbbá ha minden lapját a végrendelettel és mindkét tanú aláírta.

2.6 Milyen további formai követelményekkel jár, ha a végrendelet az örökségből részesíti az írásbeli magánvégrendelet tanúját, a végrendelettel közreműködő személyt vagy ezek hozzátartozóját?

Erről az ún. összeférhetetlenségi szabály rendelkezik: Az írásbeli magánvégrendelet tanúja, a végrendelettel közreműködő személy vagy ezek hozzátartozója javára szóló juttatás érvénytelen, kivéve, ha a végrendeletnek ezt a részét az örökös sajátkezűleg írta és aláírta. A tanú vagy a hozzátartozója részére szóló juttatás akkor is érvényes lehet, ha a végrendelet megalkotásában az érintett tanún kívül még két tanú vett részt. Közreműködőnek minősül a végrendelet megfogalmazója, szerkesztője, leírója és minden olyan személy, akinek tevékenysége a végrendelet tartalmának érdemi befolyásolására nyújt lehetőséget.

2.7 Hogyan kell megneveznem az örökösöt?

A bírói gyakorlat elfogadja az örökös utónévvel vagy a rokonsági kapcsolat megjelölésével történő meghatározását is (BH 1973/3. sz. 124.), sőt elegendőnek tartja, ha a végrendelet - akár a személy néven nevezése nélkül - úgy jelöli meg az örökösöt, hogy annak személye egyértelműen azonosítható (BH 1983/10. sz. 404., BH 1996/8. sz. 425.). Előfordulhat, hogy a végrendelet örökösnevezést nem, csak pl. hagyományrendelést, meghagyást, kizárást vagy kitagadást tartalmaz. Több örökös megnevezése esetén az örökös maga határozhatja meg az örökösársak öröklési hányadát is. Ha erre nem kerül sor, akkor egyenlő arányban örökölnék.

2.8 Lehet-e örökösként megnevezni a még meg nem született gyermekem?

Ha a gyermek még nem fogant meg az örökhagyó halálakor, akkor nem, egy magzat ugyanakkor már jogosult a rá hagyott javakra.

2.9 Ha az általam megnevezett örökös időközben kiesik az öröklésből, pl. meghal, akkor új végrendeletet kell írnom?

A végrendeletben megnevezhetünk helyettes örököst, arra az esetre, ha az általunk örökösként nevezett személy még a végrendeletünk érvénybe lépése (tehát saját halálunk) előtt hal meg.

Ha viszont az örökös utánunk hal meg (mint ahogy ez általában várható), akkor azt nem dönthetjük el előre, hogy az általunk az örökösre hagyott vagyon vagy teher ezután kire szálljon. Ezt hívják utóörökösnevezésnek, és ez a magyar jogban két kivételtől eltekintve érvénytelen. Az egyik kivétel, ha az elsősorban örökösnek nevezett házastársunk halála esetére nevezünk meg utóörököst a házastársra háramlott hagyatéokra. A másik, ha olyan leszármazóra nevezünk meg utóörököst, aki a hagyaték megnyílásakor nem rendelkezik végrendelezési képességgel, és meghal anélkül, hogy ezt a képességét megszerezte volna (pl. kiskorú gyermekünk még cselekvőképtelen korában meghal).

2.10 Van-e garancia arra, hogy ezt a végrendeletet nem fogják megtámadni az örökösök, és érvényesül végakaratom?

Amíg a végrendeletet nem támadja meg valaki, aki az érvénytelenség megállapítása esetén maga örököl vagy tehertől mentesül, addig a végrendelet érvényes.

Sajnos a gyakorlat azt mutatja, hogy - főleg komolyabb vagyon esetén - az örökösök, leszármazók, egyéb rokonok között vita alakul ki az örökséget illetően, és gyakoriak az érvénytelenítésre irányuló kérések, melyek hosszú pereskedést vonhatnak maguk után. Fontos tudni azonban, hogy a bíróság azt tartja szem előtt, hogy kétség esetén az örökhagyó feltehető akaratának megfelelően értelmezze a végrendeletet, és azt lehetőség szerint érvényre is juttassa.